

አማርኛ ቋንቋ አፍፈት የሆኑ ተማሪዎችን የመጻፍ ችሎታ ለማሻሻል የፕሮጀክት ተኮር መማር ሚና ጾታ ተኮር ጥናት፤ በ10ኛ ክፍል ተማሪዎች ተተኳሪነት

ስመኝ አለምነህ

ወልድያ ዩኒቨርሲቲ፣ ወልድያ፣ ኢትዮጵያ

Email: alemnehsimegn@gmail.com

Article Info

Accepted on
January, 2021
Received in
revised form:
May, 2021
Published on:
June, 2021
©Arba Minch
University, all
rights reserved

አጠቃላይ

ይህ ጥናት ፕሮጀክት ተኮር መማር አማርኛ ቋንቋ አፍፈት ለሆኑ ተማሪዎች የመጻፍ ችሎታ መሻሻል ያለውን ሚና ጾታ አንጻር መርምሯል። ዓላማውን ከግብ ለማድረስም በጥናቱ መጠናዊ የምርምር ሂደትን የተከተለ ከፊል ፍትነታዊ (quasi-experimental) ስልት ተግባራዊ ሆኗል። በጥናቱ የትግበራ ሂደትም በአማራ ክልል ምስራቅ ጎጃም ዞን ማቻክል ወረዳ የሚገኘው አማኑኤል አጠቃላይ ሁለተኛ ደረጃና መሰናዶ ትምህርት ቤት በአመቱ ንጥናት ዘዴ የተመረጠ ሲሆን በዚህ ትምህርት ቤት የሚገኙ የ10ኛ ክፍል ተማሪዎች ደግሞ በዕጣ ንጥናት ዘዴ ተመርጠው በጥናቱ ተሳታፊ ሆነዋል። ከተሳታፊ ተማሪዎች የተገኘው መረጃ በባዕድ እና በጥንድ ናሙና ቲቴስት ተተንትኗል። በተገኙት ውጤቶች መሠረትም፣ የሙከራ ቡድን ተማሪዎች የመጻፍ ችሎታ ውጤት ከቁጥጥር ቡድን ተማሪዎች የመጻፍ ችሎታ ውጤት ተሸለውና ጉልህ ($p < .05$) ልዩነት ያላቸው ሆነው ተገኝተዋል። እንዲሁም የሙከራ ቡድኑ ወንድ እና ሴት ተማሪዎች ተመጣጣኝ የመጻፍ ችሎታ ውጤትን ($p > .05$) አስመዝግበዋል። በዚህም መሠረት ፕሮጀክት ተኮር መማር የተማሪዎችን የመጻፍ ችሎታ ለማሻሻል ሚና እንዳለውና ሚናውም ለሴትም ሆነ ለወንድ ተማሪዎች እንደሆነ ጥናቱ አሳይቷል። ይህም የመጻፍ ትምህርትን በመማር ሂደት የፕሮጀክት ተኮር መማር አስተዋጽኦ ከፍተኛ እንደሆነ አመለካከቷል። በመሆኑም፣ የመጻፍ ትምህርትን በመማር ማስተማር ሂደት የፕሮጀክት ተኮር መማር ተግባራትን መጠቀም ለተማሪዎች ውጤታማነት አስተዋጽኦ እንዳለው ተጠቁሟል።

ቁልፍ ቃላት፦ አማርኛ ቋንቋ አፍፈት ተማሪዎች/ የመጻፍ ችሎታ/ ፕሮጀክት ተኮር መማር/ ቲቴስት/ ከፊል ፍትነታዊ

የጥናቱ ዳራ

አማረ (2009 ዓ.ም.)፣ (Bourelle, 2009 እና Murphy, 1996)ን ጠቅሰው እንደገለጹት 20ኛው መቶ ክፍለ ዘመን መምህራንና ተመራማሪዎች ጉልህ ድርሻ ያላቸውን የመጻፍ ትምህርት ንድፈ ሀሳቦች ያበረከቱበት ዘመን ነው፤ በዚህ ዘመን ከተበረከቱት ንድፈ ሀሳቦች መካከልም ስነልሰናዊ፣ ስነልቦናዊ እና ማህበረሰባዊ የመማር ንድፈ ሀሳቦች በዋናነት ይጠቀሳሉ።

ስነልሰናዊ የመጻፍ ንድፈ ሀሳብ በመዋቅራዊያን የስነልሰናዊ ምሁራን እና በባህሪያዊያን የመማር ንድፈ ሀሳብ በ1960ዎቹ ብቅ ያለ ነው (Mubarak, 2013)። ይህ ንድፈ ሀሳብ ተማሪዎች መጨረሻ ላይ የሚያቀርቡት ጽሑፍ ስህተት እንዳይኖረው እንጂ፣ ተማሪው ምን አይነት ሂደት ማለፍ እንዳለበት አይመለከትም። በኋላም በ1960ዎቹና በ1970ዎቹ በቋንቋው ሰዋስዋዊ ትክክለኛነት ላይ ብቻ በማተኮር የተማሪዎችን የመጻፍ ችሎታ ለማዳበር ማሳብ ስህተት ነው፤ ተማሪዎች ጽሑፍ ሲጽፉ የመጻፍ ሂደቶችን ጠብቀው ቢሄዱ ይጠቅማቸዋል፤ ይህ የመጻፍ ንድፈ ሀሳብ ግን፣ ተማሪዎች የሚጽፏቸው ጽሑፎች ምን አይነት ሂደቶችን ማለፍ እንዳለባቸው ዘንግቷል፤ የሚሉትን ትችቶች በማንሳት የስነልቦናዊያን ንድፈ ሀሳብ አራማጆች ስነልቦናዊ ንድፈ ሀሳብን ይዘው ብቅ ብለዋል (Alkhatib, 2015; Mubarak, 2013)።

ስነልቦናዊ የመጻፍ ንድፈ ሀሳብ የስነልሰናዊያንን የመጻፍ ንድፈ ሀሳብ ደካማ ጎን በማንሳትና በመተቸት ተነስቶ፣ በ1970ዎቹ እና በ1980ዎቹ የዳበረ ነው። ንድፈ ሀሳቡ ማቀድ፣ ማርቀቅና መከለስ የሚባሉ ሂደቶችን የሚያልፍ ነው፤ ሂደት ተኮር አቀራረብ በሚል ስያሜም እውቅና ተሰጥቶታል (Alkhatib, 2015; Mubarak, 2013)። በሂደት ተኮር አቀራረብ የመምህሩ ሚና በክፍል ውስጥ ግብዓት ከመስጠት ይልቅ፣ ተማሪዎች እንዲጽፉና ሂደቶችን እንዲያከናውኑ ማነቃቃትና ማበረታታት ነው (Mubarak, 2013)።

ይህ የመጻፍ ትምህርት ንድፈ ሀሳብ ሁሉንም የጽሑፍ አይነቶች በተመሳሳይ ሂደት የሚያሳይ ነው፤ የነባራውዬን ዓለም ተግባባታዊ አውድ የዘነጋ ነው፤ ግለሰባዊ ልዩነትንና ፍላጎትን፣ ልምድ ያላቸውና ጀማሪ ጸሀፊዎችን፣ የግለሰቦች የባህል ልዩነትን እንዲሁም የመጻፍ ማህበራዊ ጥቅምን ግምት ውስጥ ያለስገባ ነው፤ በሚል በማህበረሰባዊ የመጻፍ ንድፈ ሀሳብ አራማጆች ትችቶችን አስተናግዷል (Hyland, 2009)።

ማህበረሰባዊ የመጻፍ ንድፈ ሀሳብ ቋንቋን በማስተማር ሂደት የቅርብ ጊዜ ስነትምህርታዊ ንድፈሀሳብ ነው ((Alkhatib, 2015; Mubarak, 2013)። የዚህ ንድፈ ሀሳብ አራማጆች፣ መጻፍ ውስብስብ በሆኑ ማህበራዊ ጉዳዮች ተጽዕኖ ስር የሚከናወን እንጂ፣ በጸሐፊዎች አዕምሮ ብቻ የሚገኝ ሂደታዊ ጉዳይ አይደለም ይላሉ

(Unger and Fleishman, 2004):: በማህበረሰብህላዊ የመጻፍ ንድፈ ሀሳብ አራማጆች አስተሳሰብ፣ ተማሪዎች መጻፍን ሲማሩ ከተለያዩ የጽሑፍ አይነቶች ጋር ሊተዋወቁና እነዚህ ጽሑፎች የሚያስተላልፉትን ባህል ሊያውቁ ይገባል (Hyland, 2004):: Mubarak (2013)፣ (Kim 2007ን እና Swales 1990)ን ጠቅሰው እንደሚገልጹት ማህበረሰብህላዊ የመጻፍ ንድፈ ሀሳብ፣ ተማሪዎች ዲስኩር ላይ ብቻ እንዲያተኩሩ ማድረግ እና ምን ልጻፍና እንዴት ልጻፍ የሚለውን መነገርን/ መማርን እንዲጠብቁ ማድረግ፣ በሚል ትችት ቀርቦበታል።

ስነልቦናዊ የመጻፍ ንድፈ ሀሳብ፣ የስነልቦናዊያንን የመጻፍ ንድፈ ሀሳብ ውስንነት በማንሳት ተጀመረ፤ ማህበረሰብህላዊ የመጻፍ ንድፈ ሀሳብም፣ የስነልቦናዊያንን የመጻፍ ንድፈ ሀሳብ ውስንነት በማንሳት ተጀመረ፤ በማህበረሰብህላዊ የመጻፍ ንድፈ ሀሳብ ላይም የተነሱ ውስንነቶች አሉ። በመሆኑም የመጻፍ ትምህርት የቅርጽ፣ የሂደትና የማህበራዊ አውድ እውቀትን የሚፈልግ ውስብስብ ተግባር ስለሆነ፣ በሶስቱም የመጻፍ ትምህርት ንድፈ ሀሳቦች ተናጠላዊ አቀራረብ ውጤታማ መሆን ስለማይቻል፤ ንድፈ ሀሳቦች በተናጠል መቅረባቸው፣ በመማር ማስተማሩ ሂደት የሚያጋጥሙትን የክሂሉ ተግባሮች በመፍታት፣ ውጤታማ ጸሀፊዎችን ለማፍራት አስቸጋሪ ይሆናል (አማረ፣ 2009ዓ.ም.):: Jarunthawatchai (2010) እና Tangerpermpoon (2008) በሶስቱም ንድፈሀሳቦች ተናጠላዊ አቀራረብ ላይ ጥናት በማድረግ ውጤታማ አለመሆናቸውን ገልጸው፣ የተማሪዎችን የመጻፍ ክሂል ውጤታማ በሆነ መንገድ ለማስተማር፣ ከአዳዲስ ንድፈ ሀሳቦች ጋር መተዋወቅና የተለያዩ ዘዴዎችን በማጥናት ውጤታማ የሆኑትን ተግባር ላይ ማዋል እንደሚያስፈልግ ጠቁመዋል። የመጻፍ ትምህርትን አስቸጋሪነትና አሰልጣኝነት በመቀነስ የተሻለ የመጻፍ ትምህርት አውድን ከሚፈጥሩ አዳዲስ ንድፈ ሀሳቦች መካከል ፕሮጀክት-ተኮር መማር ተጠቃሽ ነው (Jumaat, Tasir, Halim, and Ashari, 2017; Railsback, 2002; Simpson, 2011) ::

Nassir (2014) Eyring (1997) ን ጠቅሰው እንደገለጹት የፕሮጀክት ስራ እንደትምህርታዊ ስራ በቋንቋ ትምህርት የተጀመረው በ1970ዎቹ አጋማሽ ቢሆንም በደንብ ለመታወቅ ግን እስከ 1990ዎቹ መጀመሪያ ዘግይቷል። ፕሮጀክት ተኮር መማር በግንባታዊያን የመማር ጽንሰ ሀሳብ ላይ የተመሰረተ ሲሆን፣ የበለጠ ተማሪ ተኮርና ንቁ የመማር ልምዶች፣ የበለጠ ተማሪ ከተማሪና ተማሪ ከመምህር መስተጋብር፣ የበለጠ ተጨባጭና እውነተኛ የሆኑ ችግሮችን መፍታት የሚሉት የሚበረታቱበት ዘዴ ነው (Allen, 2004)፤ እንዲሁም በዚህ ዘዴ መምህራን፣ ተማሪዎች የበለጠ እንዲያስቡ እና የመመራመር አቅማቸው እንዲጨምር ያበረታቷቸዋል። በግንባታውያን የመማር ጽንሰ ሀሳብ መርሆች ላይም የተመሰረተ ነው (Nassir, 2014)::

Simpson (2011) እንደሚገልጹት፣ ፕሮጀክት ተኮር መማር፣ ተማሪዎች እውቀትን እና ክህሎትን ሲማሩ፣ በጥያቄያዊ መዋቅር አማራጭ ጥያቄዎችን በመንደፍ፣ ተግባራትን እና ውጤቶችን በጥንቃቄ በማዘጋጀት፣ ለተማሪዎች የሚያቀርብ ስልታዊ ዘዴ ነው። Solomon (2003) በበኩላቸው ፕሮጀክት ተኮር መማር ተማሪዎች ለትምህርቱ ሀላፊነት የሚወስዱበት የመማር ሂደት መሆኑን ገልጾ በዚህ ዘዴ ተማሪዎች ሲማሩ የመማር ሂደቱን እንዴት እንደሚነድፉ በማወቅ እና ምን ዓይነት መረጃዎችን የት እንደሚያገኙ በመወያየት መረጃዎችን እንደሚሰበስቡ፣ እንደሚተነትኑ፣ እንደሚያዋህዱና በስራ ላይ እንደሚያውሉ፣ በመጨረሻም የሚያገኙትን አዲስ እውቀት እንደሚያቀርቡ ይገልጻሉ። ፕሮጀክት ተኮር መማር ማቀድ /Plan/፣ መፍጠር /Create/፣ ማንፀባረቅ /Reflect/ እና ማጋራት /Share/ “PCSR” የሚባሉ የመማር ደረጃዎችን ይከተላል (Nassir, 2014)። ይህ ጥናትም ፕሮጀክት ተኮር መማር አማርኛ ቋንቋ አፍፈት ለሆኑ ተማሪዎች የመጻፍ ችሎታ መሻሻል ያለውን ሚና ከጾታ አንጻር ፈትሷል።

የጥናቱ አነሳሽ ምክንያት

በውጪ ሀገራት በፕሮጀክት ተኮር መማር ላይ ያተኮሩ በርካታ ጥናቶች ተካሂደዋል። የጥናቶቹ ውጤቶች ግን ወጥነት የላቸውም። ከጥናቶቹ መካከልም የKe (2010) ጥናት ፕሮጀክት ተኮር መማር ለቋንቋ ትምህርት (መናገር፣ ማዳመጥ ማንበብ እና መጻፍ) ያለውን ውጤታማነት፣ የSimpson (2011) ጥናት ተማሪዎች የቱሪዝም ትምህርትን በፕሮጀክት ተኮር መማር ታግዘው ቢማሩ የሚኖረውን ውጤታማነት፣ የThitivesa (2014) ጥናት ፕሮጀክት ተኮር መማር የተማሪዎችን ትምህርታዊ መጻፍ ውጤታማ ለማድረግ ያለውን ሚና፣ የNassir (2014) ጥናት ፕሮጀክት ተኮር የመማር ዘዴ የተማሪዎችን እንግሊዝኛ ቋንቋ ለማሻሻል ያለውን ሚና፣ የDaniela (2016) ጥናት ፕሮጀክት ተኮር የማስተማሪያ ዘዴ የተማሪዎችን የመናገር ክህል ለማሳደግ ያለውን ሚና፣ የKimsesiz, Dolgunsoz and Konca (2017) ጥናት ፕሮጀክት ተኮር መማር እንግሊዝኛን እንደውጪ ቋንቋ የሚማሩ ህጻን/ ታዳጊ ተማሪዎችን ቃላት ለማስተማር ያለውን ውጤታማነት፣ የAstawa, Artini, and Nitiasih (2017) ጥናት ፕሮጀክት ተኮር መማር የተማሪዎችን አፍላቂ ክህሎት (መጻፍና መናገርን) ለማሻሻል ያለውን ውጤታማነት፣ የRocha (2017) ጥናት ፕሮጀክት ተኮር የመማር ዘዴ ለማንበብ ትምህርት ያለውን ውጤታማነት፣ እንዲሁም የEssien (2018) ጥናት ፕሮጀክት ተኮር መማር የተማሪዎችን የእንግሊዝኛ ቋንቋ ችሎታ ለማሻሻል ያለውን ውጤታማነት የፈተሹት ጥናቶች ይጠቀሳሉ።

ከጾታ ጋር በተያያዘ የተጠኑ የፕሮጀክት ተኮር መማር ጥናቶችን ማግኘት አልተቻለም፤ ነገር ግን ጾታ በቋንቋ ትምህርት ብሎም በመጻፍ ችሎታ ላይ ትኩረት ሊሰጠው የሚገባ ጉዳይ ነው። ለዚህም ሴት እና ወንድ ተማሪዎችን በአንድ ክፍል ከማስተማር፣ በተለያዩ ክፍል ማስተማር ለተማሪዎች የትምህርት ውጤታማነት አስፈላጊ መሆኑን የሚገልጹ ባለሙያዎች አሉ (Mahmud, 2018)። በሀገራችን የትምህርት ሁኔታ ደግሞ (አጥኝዋ በምታውቀው መረጃ መሰረት) ከናዝሬት የሴቶች የግል ትምህርትቤትና ቅዱስ ዮሴፍ የወንዶች የግል ትምህርትቤት እንዲሁም በ2012 ዓ.ም. ከተጀመሩት እቴጌ መነን 2ኛ ደረጃ የልጃገረዶች አዳሪ ትምህርትቤት እና በአቃቂ ቃሊቲ ክፍለ-ከተማ ከሚገኘው ገላን 2ኛ ደረጃ የወንዶች አዳሪ ትምህርትቤት በስተቀር ቋንቋንም (የመጻፍ ክህልን) ሆነ ሌሎችን የትምህርት ዘርፎች የሚማሩት ሴትና ወንድ ተማሪዎች በጋራ ነው። ሆኖም የሴቶችና የወንዶች አዕምሮ አካላዊ ልዩነት ስላለው፣ ይህ ልዩነት ለተለያዩ የትምህርት አይነቶች የሚኖራቸው ግንዛቤ እንዲለያይ ምክንያት እንደሆነ፣ ማለትም የሴቶች አዕምሮ ለቋንቋ፣ የወንዶች ደግሞ ለሳይንስ ትምህርቶች የቀረበ ግንዛቤ እንዳለቸው (Finlay, 2004) ያስረዳሉ።

ይህን በሚመለከት በውጭ ሀገራት የተካሄዱ ጥናት ውጤቶች እንደሚያሳዩት የመጻፍ ክህልን ጨምሮ የቋንቋ ትምህርቶችን ሴትና ወንድ ተማሪዎች በጋራ ሲማሩ ሴቶች ከወንዶች በተሻለ ሁኔታ ውጤታማ ይሆናሉ (Adeyemi, 2008; Magon, 2009)። የጾታ ልዩነትን በአማርኛ ቋንቋ ትምህርት ችሎታ ላይ የፈተሹ ጥናቶች ውጤት ደግሞ፣ በውጭ ሀገር የተጠኑ ጥናቶችን የሚደግፉም የሚቃረኑም ናቸው። ይህም ፋንቱ (1989 ዓ.ም.) አማርኛ ቋንቋን በመማር ረገድ በ11ኛ ክፍል ወንድና ሴት ተማሪዎች መካከል ንጽጽር አድርገው፣ ልዩነት እንደሌለ ሲያሳዩ፤ ጌታቸው (2001 ዓ.ም.) በደብረማርቆስ ከተማ በሚገኙ የስምንተኛ ክፍል ወንድና ሴት ተማሪዎች ላይ ባደረጉት የመጻፍ ችሎታ ንጽጽር፣ ወንድ ተማሪዎች ከሴት የክፍል አቻዎቻቸው በተሻለ መጻፍ እንደቻሉ አሳይተዋል። በሌላ በኩል አጻደ (2002 ዓ.ም.) በደብረማርቆስ ከተማ በሚገኙ የሰባተኛ ክፍል ወንድና ሴት ተማሪዎች ላይ ባደረጉት የአንብቦ መረዳት ችሎታ ንጽጽር፣ ሴት ተማሪዎች፣ ከወንድ የክፍል አቻዎቻቸው በተሻለ አንብበው መረዳት እንደቻሉ አሳይተዋል። በጥናቶቹ ይህ ልዩነት በመታየቱ ይህ ጥናት ፕሮጀክት ተኮር መማር ለመጻፍ ችሎታ መሻሻል ያለው ሚና ሲፈተሽ ለሴት ወይስ ለወንድ? የሚለውንም መርምረዋል።

በውጭ ሀገራት የፕሮጀክት ተኮር መማርን ውጤታማነት አስመልክተው የተካሄዱ ጥናቶች ቢኖሩም ክፍተቶችንም ለማስተዋል ተችሏል። የመጀመሪያው ቀደምት የተጠኑ ጥናቶች ውጤት መጣረስ ነው።

ለአብነትም Simpson (2011) በኮሌጅ ተማሪዎች የቋንቋ ትምህርት ላይ ባደረጉት ጥናት እንደተገለጸው የቋንቋ ችሎታቸው ዝቅተኛ ለሆኑት እንጂ ከፍተኛ የቋንቋ ችሎታ ላላቸው ተማሪዎች ዘዴው ውጤታማ አይደለም። በሌላ በኩል ደግሞ Thitivesa (2014) የቋንቋ ችሎታቸው ዝቅተኛ በሆኑ የኮሌጅ ተማሪዎች ላይ ባደረጉት ጥናት ዘዴው የተማሪዎችን ጽሑፍ ማሻሻል ላይ ውስንነት እንዳለበት ተገልጿል። በመሆኑም የSimpson እና የThitivesa ጥናቶች በተመሳሳይ የትምህርት ደረጃ ላይ ተካሂደው የተገኙት ውጤቶች ግን የሚጣረሱ ናቸው። እንዲሁም Ke (2010) በቋንቋ ትምህርት ላይ ጥናት አካሂደው ለመጻፍ ክሂል ትምህርት እና ለማንበብ ክሂል ትምህርት ውጤታማ አለመሆኑን ጠቁመዋል።

ሁለተኛው ክፍተት ከዚህ በፊት የተጠኑ ጥናቶች ትኩረት ኢአፍፈት ተማሪዎች ላይ ብቻ ያተኮሩ መሆናቸው ነው። ፕሮጀክት ተኮር መማር በሁሉም የትምህርት አይነቶች መተግበር እንደሚችል ተገልጿል (Burlbaw, Ortwein and Williams, 2013)፤ በአፍፈትም ሆነ ኢአፍፈት ተማሪዎች ላይ ሊተገበር እንደሚችል ጥቆማ ተሰጥቶ (Nassir, 2014)፤ በውጭ ሀገር የተካሄዱ ጥናቶች ግን ዘዴው ለአፍፈት ተማሪዎች ያለውን አስተዋጽኦ አልተመለከቱም። የመጻፍ ትምህርት በአፍፈትም ሆነ ኢአፍፈት ተማሪዎች የሚጀምረው በትምህርትቤት መሆኑ ቢያመሳስላቸውም አፍፈት ተማሪዎች ላይ የአፍ መፍቻ ቋንቋ ጣልቃ ገብነት ባለመኖሩ ይለያያሉ። በመሆኑም ቀደምት የውጭ ሀገር ጥናቶች ፕሮጀክት ተኮር መማር በአፍፈት ተማሪዎች ላይ የሚኖረው ተጽዕኖ አዎንታዊ ወይስ አሉታዊ ወይም ምንም አይነት ተጽዕኖ የለውም? የሚለውን ያልተመለከቱት ለምን ይሆን? የሚለውን ለማወቅ ይህ ጥናት ትኩረቱን በአፍፈት ተማሪዎች ላይ አድርጓል፡፡ በተጨማሪም ቀደምት ጥናቶች የዘዴውን ውጤታማነት ሲፈትሹ ለሴት እና ለወንድ ወይስ ለሁለቱም ጾታዎች ሚና አለው? የሚለውን አልተመለከቱም።

ከእነዚህም በተጨማሪ አጥኝዋ በአንደኛና በሁለተኛ ደረጃ እንዲሁም በኮሌጅ ባስተማረችባቸው ጥቂት ዓመታት እንዳስተዋለችው በመማሪያ መጽሐፍቱም ሆነ በትምህርት ቢጋር ላይ ፕሮጀክት ተኮር መማር የሚመሰረትባቸውን ተግባራት አላስተዋለችም። ከዚህም በላይ የመጻፍ ክሂል ትምህርት ውስብስብ በመሆኑ ምክንያት የተማሪዎች የመጻፍ ችሎታ ደረጃ ከሚጠበቀው በታች ሆኖ እያለ (ሀና፣ 2003 ዓ.ም፤ ኤፍሬም፣ 2010 ዓ.ም፤ ክፍሌ፣ 1986 ዓ.ም፤ Heaton, 1975፤ Masood, 2013; Muslim, 2014; Norish, 1990; Richards, 1990) በመማሪያ መጽሐፍት ላይ በተለይም ይህ ጥናት ትኩረት ባደረገበት የክፍል ደረጃ በተዘጋጀው የመማሪያ መጽሐፍ (10ኛ ክፍል መማሪያ መጽሐፍ) ላይ ለመጻፍ ክሂል የተሰጠው ትኩረት

ለሌሎች የቋንቋ ክሂሎች እና የእውቀት ዘርፎች ከተሰጣቸው ትኩረት አንጻር ሲታይ ያነሰ ይመስላል። በመሆኑም አሁን እየተሰራ ያለው ጥናት ከላይ የተገለጹትን ክፍተቶች ለመሙላት ያስችላል በሚል፤ ፕሮጀክት ተኮር መማር በ10ኛ ክፍል አማርኛ ቋንቋ አፍፈት ተማሪዎች ላይ፤ ከቋንቋ ክሂሎች ውስጥ ደግሞ በመጻፍ ክሂል ትምህርት ላይ ተግባራዊ ቢደረግና ለተማሪዎች የመጻፍ ችሎታ መሻሻል ያለው ሚና ከጾታ አንጻር ቢፈተሽ ውጤታማነቱ ምን ይመስላል? የሚለውን ለማወቅ ጥናት ተደርጓል። በጥናቱ መልስ የተሰጠባቸው ጥያቄዎችም፡-

ፕሮጀክት ተኮር መማር

1. የአማርኛ ቋንቋ አፍፈት ተማሪዎችን የመጻፍ ችሎታ ለማሻሻል አስተዋጽኦ ይኖረው ይሆን?
2. አማርኛ ቋንቋ አፍፈት በሆኑ ቤት እና ወንድ ተማሪዎች መካከል በመጻፍ ችሎታቸው ላይ ልዩነት ይፈጥራልን? የሚሉት ናቸው።

የአጠናን ዘዴ

የዚህ ጥናት ዓላማ አማርኛ ቋንቋ አፍፈት የሆኑ ተማሪዎችን የመጻፍ ችሎታ ለማሻሻል ፕሮጀክት ተኮር መማር የሚኖረውን ሚና ከጾታ አንጻር መፈተሽ ነበር። ይህንን ዓላማ ከግብ ለማድረስ በጥናቱ ተግባራዊ የተደረገው፤ መጠናዊ የምርምር ሂደትን የሚከተል ከፊል ፍትነታዊ (quasi-expermental) ስልት ነው። በመሆኑም ጥናቱ የሙከራ እና የቁጥጥር ቡድን የነበሩት ሲሆን ለሁለቱ ቡድኖች ቅድመ እና ድህረትምህርት የመጻፍ ችሎታ ፈተናን ተግባራዊ አድርጓል።

የጥናቱ ተሳታፊዎች

በአማራ ክልል ምስራቅ ጎጃም ዞን ማቻክል ወረዳ በሚገኘው አማኑኤል አጠቃላይ ሁለተኛ ደረጃና መሰናዶ ትምህርት ቤት የሚገኙ የ10ኛ ክፍል ተማሪዎችና ሁለት ምድቦች በዚህ ጥናት ተሳትፈዋል። ክልሉ በአላማ ተኮር ናሙና፤ ትምህርት ቤቱ በአመቺ ናሙና፤ 2ኛ ደረጃ ተማሪዎች በአላማተኮር ናሙና፤ 10ኛ ክፍል ተማሪዎችና ሁለቱ ምድቦች (10ኛG እና 10ኛH) በዕጣ ናሙና ተመርጠዋል። ክልሉ በዓላማ ተኮር ናሙና የተመረጠበት ምክንያት ጥናቱ ያተኮረው አማርኛ ቋንቋ አፍፈት በሆኑ ተማሪዎች ላይ በመሆኑ ነው። ትምህርት ቤቱ በአመቺ ናሙና የተመረጠበት ምክንያትም በ2013 ዓ.ም በኮቪድ ምክንያት የተዘጉ ትምህርት ቤቶች እንዲከፈቱ ሲወሰን በመጀመሪያው ምዕራፍ ጥቅምት 9 ከተከፈቱት ትምህርት ቤቶች ውስጥ

አማኑኤል አጠቃላይ ሁለተኛ ደረጃና መሰናዶ ትምህርት ቤት የተካተተ በመሆኑና የትምህርት ቤቱ አመራሮች፣ የአማርኛ ቋንቋ መምህራንና ተማሪዎች ለጥናቱ ፈቃደኛ ስለሆኑ ነበር። ፕሮጀክት ተኮር መማር ተግባራዊ ሲደረግ ፕሮጀክቱን ለመስራት የሚከናወኑ ተግባራት ስላሉ እና እነዚህን ተግባራት ለማከናወን የ2ኛ ደረጃ ተማሪዎች ተሳታፊ ቢሆኑ ለጥናቱ ውጤታማነት ተመራጭ ይሆናል በሚል 2ኛ ደረጃ ተማሪዎች በዓላማተኮር ናሙና ተመርጠዋል። የ10ኛ ክፍል ተማሪዎች እና የሁለቱ ምድብ ተማሪዎች በዕጣ የተመረጡበት ምክንያት ከ2ኛ ደረጃ ተማሪዎች ውስጥ አገር አቀፍ ፈተናን ከሚፈተኑት 12ኛ ክፍል ተማሪዎች በስተቀር በ9ኛ፣10ኛ እና 11ኛ ክፍል ተማሪዎች ላይ እንዲሁም በየትኛውም ምድብ ተማሪዎች ላይ ጥናቱ ቢካሄድ ተጽዕኖ አይኖረውም ተብሎ ስለታሰበ ነው። 12ኛ ክፍል ተማሪዎች ከላይ እንደተገለጸው አገር አቀፍ ፈተና ተፈታኝ ስለሆኑና በአብዛኛው ከትምህርት ይልቅ ጥናት ላይ ስለሚያተኩሩ ፕሮጀክቱን ተከታትለው ላይሰሩት ይችላሉ በሚል ስጋት ዕጣ ውስጥ አልተካተቱም። የተመረጡት ሁለት ምድብ የ10ኛ ክፍል ተማሪዎችን የሙከራና የቁጥጥር ቡድን ሆነው እንዲጠኑ በዕጣ በመለየት በሙከራ ቡድን የተጠኑት ምድብ ተማሪዎች የፕሮጀክት ተኮር መማር ስልጠናን በወሰዱት መምህርት እንዲማሩ ተደርገዋል።

የመረጃ መሰብሰቢያ መሳሪያ

ለዚህ ጥናት በመረጃ መሰብሰቢያ መሳሪያነት ተግባር ላይ የዋለው የመጻፍ ችሎታ መለኪያ ፈተና ነው። ለዚህም ተመሳሳይ የአጠያየቅ ስልትን የተከተሉና የተለያዩ ጥያቄዎችን የያዙ ሁለት ፈተናዎች ተዘጋጅተዋል። ፈተናዎቹ የተለያዩ እንዲሆኑ የተደረገበት ምክንያት ተማሪዎች አንድን ፈተና ሁለት ጊዜ ሲፈተኑ ቀደም ሲል ስለመለሱት መልስ ወይም ደግሞ ስለሰጡት ጥያቄ የማስታወስ አቅማቸው ከፍተኛ ሊሆን ይችላል ከሚል ስጋት ነው። ፈተናዎች ሁለት ተመጣጣኝ የሀሳብ ማፈላለጊያ ርዕሰ ጉዳዮችና ሁለት ተመጣጣኝ ጠቋሚ መረጃዎችን የያዙ ሲሆን፤ አንድ የሀሳብ ማፈላለጊያ ርዕሰ ጉዳይ እና አንድ ጠቋሚ መረጃ ለቅድመትምህርት ፈተናው፣ አንድ የሀሳብ ማፈላለጊያ ርዕሰ ጉዳይና አንድ ጠቋሚ መረጃ ደግሞ ለድህረትምህርት ፈተናው ውለዋል። ይህም ተጠኝ ተማሪዎች የመጻፍ ክሂል ትምህርትን በፕሮጀክት ተኮር መማር ከመማራቸው በፊት እና ከተማሩ በኋላ ተሰጥቷል። ቅድመትምህርት የመጻፍ ችሎታ ፈተናው ተማሪዎች የነበራቸውን የመጻፍ ችሎታ ተመጣጣኝነት ለማወቅ የተሰጠ ሲሆን ድህረትምህርት ፈተናው ደግሞ በሙከራ ቡድን የተጠኑት ተማሪዎች የመጻፍ ክሂል ትምህርቱን በፕሮጀክት ተኮር መማር ከተማሩ በኋላ የተማሪዎች የመጻፍ ችሎታ መሻሻል አለመሻሻሉን ለማወቅ ተሰጥቷል። ቅድመ እና ድህረትምህርት ፈተናዎችም በአማርኛ ቋንቋ

መምህራን ተገምግመውና አስተማማኝነታቸው ለአሹዳ 2ኛ ደረጃና መሰናዶ ትምህርትቤት 10ኛ ክፍል ተማሪዎች ቀርበው ተፈትሸዋል። በዚህም የቅድመትምህርት ፈተናው አስተማማኝነት በክሮንባክ አልፋ ተሰልቶ 0.785 እና የድህረትምህርት ፈተናው 0.884 በመሆኑ ፈተናዎች ለተጠኝ ተማሪዎች ተሰጥተዋል።

የአተገባበር ሂደቶች

የዚህን ጥናት ግብ ለማሳካት በመጀመሪያ የመረጃ መሰብሰቢያ መሳሪያ (ቅድመ እና ድህረትምህርት የመጻፍ ችሎታ ፈተና ሀሳብ ማፈላለጊያ ርዕስ ጉዳዮችና መረጃዎች) እንዲሁም የአስተማሪ መምህርቷ ማሰልጠኛ ማንዋል ተዘጋጅተዋል። ከዚያም የፈተናዎቹ ትክክለኛነት እና አስተማማኝነት ተፈትሾ ትክክለኛና አስተማማኝ መሆናቸው ተረጋግጧል። ቀጥሎም የጥናቱ ተተኪሪ የሆነውን ትምህርትቤት እና የ10ኛ ክፍል ተማሪዎች በናሙናነት በመምረጥ ቅድመትምህርት ፈተናውን እንዲፈተኑ ተደርገዋል። ከዚያ የቅድመትምህርት ፈተናውን ውጤት በማስላት ተመጣጣኝነታቸው ከተረጋገጠ በኋላ ሁለቱን ምድቦች በዕጣ በመለየት የሙከራ ቡድኑ በፕሮጀክት ተኮር መማር፤ የቁጥጥር ቡድኑ ደግሞ በመማሪያ መጽሐፉ ለሁለት ወራት ወይም ለስምንት (8) ሳምንታት ስልጠና በወሰዱት መምህርት እንዲማሩ ተደርገዋል። ከዚያም ሁለቱም ምድቦች ድህረትምህርት የመጻፍ ችሎታ ፈተናውን ተፈትነዋል። የተገኘው መረጃም በገላጭ ስታቲስቲክስ (በአማካይ እና መደበኛ ልዩነት) እና በድምዳሜያዊ ስታቲስቲክስ በባዕድ እና በጥንድ ናሙና ቲ-ቴስት ተሰልቷል።

የመረጃ አተናተን ዘዴ

የዚህ ጥናት ተላውጦዎች ፕሮጀክት ተኮር መማር፤ የመጻፍ ችሎታ እና ጾታ ናቸው። መረጃዎችን ለመተንተን ተግባር ላይ የዋሉት የመረጃ መተንተኛ ስልቶች የባዕድ እና የጥንድ ናሙና ቲ-ቴስት ሲሆኑ የባዕድ ናሙና ቲ-ቴስትም ሆነ ጥንድ ናሙና ቲ-ቴስት ተግባር ላይ የዋሉት እሙኖቻቸው መሟላታቸው ከተረጋገጠ በኋላ ነው። በመሆኑም ፕሮጀክት ተኮር መማር የተማሪዎችን የመጻፍ ችሎታ ማሻሻል አለማሻሻሉን ለማወቅ እና የፕሮጀክት ተኮር መማር ውጤታማነት ለሴት ወይስ ለወንድ ተማሪዎች ወይስ ለሁለቱም ውጤታማ ነው? ወይስ ለሴትም ሆነ ለወንድ ተማሪዎች የመጻፍ ችሎታ መሻሻል አስተዋጽኦ የለውም? የሚለውን ለማወቅ ቅድመ እና ድህረትምህርት የመጻፍ ችሎታ ፈተና ውጤቶችን በአማካይና በመደበኛ ልዩነት በማስላት የልዩነቱ የጉልህነት ደረጃ በባዕድ ናሙና ቲ-ቴስት ተሰልቷል። ከዚህ ጋር ተያይዞ የሙከራ እና የቁጥጥር ቡድኑ

ወንድ ተማሪዎች በቅድመ እና ድህረትምህርት የመጻፍ ችሎታቸው እንዲሁም ሴት ተማሪዎች በቅድመ እና ድህረትምህርት የመጻፍ ችሎታቸው ላይ ልዩነት ማሳየት አለመሳየታቸውን ለማወቅ የቅድመ እና ድህረትምህርት የመጻፍ ችሎታ ፈተና ውጤቶችን በአማካይና በመደበኛ ልይይት በማስላት የጉልህነቱ ደረጃ በጥንድ ናሙና ቲቴስት ተሰልፏል።

የውጤት ትንተና

በዚህ ክፍል የጥናቱን ዓላማ መሰረት በማድረግ በቅድመ እና ድህረትምህርት የመጻፍ ችሎታ ፈተና የተገኙ መረጃዎች ከጥያቄዎች አንጻር ተተንትነዋል። የጥናቱን ጥያቄዎች ለመመለስ በቅድሚያ በእጣ ናሙና የተመረጡ ሁለት ምድብ የ10ኛ ክፍል ተማሪዎች ተጽዕኖ አድራሽ የመማሪያ ዘዴ ተግባር ላይ ከመዋሉ በፊት የመጻፍ ችሎታቸው ተመጣጣኝ መሆኑ በቅድመትምህርት የመጻፍ ችሎታ ፈተና የመፈተሽ ተግባር ተከናውኗል። ምክንያቱም ተጽዕኖ ፈጣሪው የመማሪያ ዘዴ በአዎንታዊ ወይም በአሉታዊ ሁኔታ ተጽዕኖ ፈጥሯል፤ ወይም ደግሞ ምንም አይነት ተጽዕኖ አልፈጠረም ለማለት በመጀመሪያ የተጠኝ ተማሪዎች የመጻፍ ችሎታ ተመጣጣኝ መሆኑን ማረጋገጥ አስፈላጊ ነው። ተመጣጣኝ መሆኑን ለማረጋገጥም በቅድመትምህርት የመጻፍ ችሎታ ፈተና የተገኙትን መረጃዎች በመውሰድ ፓራሜትራዊ መፈተሽ በሆነው የባዕድ ናሙና ቲቴስት ተፈትሸዋል። በመጀመሪያ ደረጃ በቅድመትምህርት የተረጋገጠው የሙከራና የቁጥጥር ቡድን ተማሪዎች የመጻፍ ችሎታ ተመጣጣኝ መሆን አለመሆን ሲሆን የተገኘው የተማሪዎች የተመጣጣኝነት ውጤት ከዚህ ቀጥሎ በቀረበው ሰንጠረዥ ተገልጿል።

ሰንጠረዥ:-1 የሙከራና የቁጥጥር ቡድኖች ቅድመትምህርት የመጻፍ ችሎታ ፈተና ውጤት ትንተና በባዕድ ናሙና ቲቴስት

ቅድመትምህርት ፈተና	ቡድን	የናሙና ብዛት	አማካይ	መደበኛ ልይይት	የቲ-ዋጋ	የነጻነት ደረጃ	የባለሁለት ጫፍ ጉልህነት ውጤት
	የሙከራ	39	56.04	5.62	0.506	76	0.615
	የቁጥጥር	39	55.34	6.58			

ከላይ የቀረበው ሰንጠረዥ እንደሚያመለክተው መረጃዎች በባዕድ ናሙና ቲቴስት በባለሁለት ጫፍ (sig.(2-tailed)) ሲሰሉ ($t(76)=0.506$)፣ የጉልህነት መጠን ($P=0.615$) ከ0.05 በላይ ሆኖ ተገኝቷል። ይህም ውጤት

የሙከራ እና የቁጥጥር ቡድኑ ተማሪዎች በተፈተኑት ቅድመትምህርት የመጻፍ ችሎታ ፈተና ተመጣጣኝ የመጻፍ ችሎታ እንዳላቸው አመለካከቷል።

ሁለተኛው ፕሮጀክት ተኮር መማር ተግባር ላይ ከመዋሉ በፊት ሊፈተኝ የሚገባው፣ የሁለቱም ምድብ ሴት እና ወንድ ተማሪዎች በመጻፍ ችሎታቸው ተመጣጣኝ ናቸው? የሚለው ነው። ምክንያቱም ፕሮጀክት ተኮር መማር በሴት እና በወንድ ተማሪዎች ላይ የሚያሳድረው አዎንታዊ ወይም አሉታዊ ተጽዕኖ ተመሳሳይ ነው? ወይስ በሁለቱም ጾታዎች ላይ ምንም አይነት ተጽዕኖ የለውም? ወይስ ለሴቶች ወይም ለወንዶች የተለየ አዎንታዊ ወይም አሉታዊ ተጽዕኖ ይኖረው ይሆን? የሚለውን ለመፈተኝ በቅድሚያ የነበራቸው የመጻፍ ችሎታ ተመጣጣኝ መሆን አለመሆኑን ማረጋገጥ አስፈላጊ ነው። በዚህም በሙከራ እና በቁጥጥር ቡድኑ ውስጥ የሚገኙት የሴት እና የወንድ ተማሪዎች ቅድመትምህርት የመጻፍ ችሎታ የተመጣጣኝነት ውጤት ከዚህ ቀጥሎ በቀረበው ሰንጠረዥ ተገልጿል።

ሰንጠረዥ:-2 የሙከራና የቁጥጥር ቡድን ወንድና ሴት ተማሪዎች ቅድመትምህርት የመጻፍ ችሎታ ፈተና ውጤት በባዕድ ናሙና ቲቴስት

ቡድን	ጾታ	ናሙና ብዛት	አማካይ	መደበኛ ልዩይት	የቲ-ዋጋ	የነጻነት ደረጃ	የባለሁለት ጫፍ ጉልህነት ውጤት
የሙከራ	ወንድ	20	56.38	6.11	0.384	37	0.703
	ሴት	19	56.68	5.2			
የቁጥጥር	ወንድ	20	56.53	6.75	1.165	37	0.251
	ሴት	19	54.09	6.33			

ከላይ ከቀረበው ሰንጠረዥ መረዳት እንደሚቻለው በሙከራና በቁጥጥር ቡድኑ የተመዘገቡት የወንድና የሴት ተማሪዎች ውጤት በባለሁለት ጫፍ (sig. (2-tailed)) ተሰልተው የሙከራ ቡድኑ ($t(37)=0.384$)፣ የጉልህነት ውጤቱ ከ0.05 በላይ ($P=0.703$) ሲሆን፣ የቁጥጥር ቡድኑ ደግሞ ($t(37)=1.165$)፣ የጉልህነት ውጤቱ ከ0.05 በላይ ($P=0.251$) ሆኖ ተገኝቷል። ይህም ውጤት የሙከራ ቡድኑ ወንድና ሴት ተማሪዎች እና የቁጥጥር ቡድኑ ወንድና ሴት ተማሪዎች በተፈተኑት ቅድመትምህርት የመጻፍ ችሎታ ፈተና ተመጣጣኝ የመጻፍ ችሎታ እንዳላቸው አመለካከቷል።

በመሆኑም የሁለቱ ምድብ ተማሪዎች የመጻፍ ችሎታቸው እንዲሁም በእያንዳንዱ ምድብ የወንድና የሴት ተማሪዎች የመጻፍ ችሎታ በቅድመትምህርት የመጻፍ ችሎታ ፈተና ተፈትሾ ተመጣጣኝ መሆናቸው ተረጋግጧል። ይህ ከተረጋገጠ

በኋላ የተሰበሰቡት መረጃዎች ጥናቱ ሊመልሳቸው ከተነሳባቸው መሰረታዊ ጥያቄዎች አንጻር ተተንትነዋል። መረጃዎች ሲተነተኑም ለስታቲስቲካዊ ስሌቶች የተወሰደው የጉልህነት ደረጃ (level of Singificance) $P < 0.05$ ነው። በዚህም መሰረት የመጀመሪያው ጥያቄ “ፕሮጀክት ተኮር መማር የአማርኛ ቋንቋ አፍፈት ተማሪዎችን የመጻፍ ችሎታ ለማሻሻል አስተዋጽኦ ይኖረው ይሆን?” የሚል ሲሆን ይህን ጥያቄ ለመመለስ መረጃዎቹ በሰንጠረዥ 1 ተመልክተዋል።

ሰንጠረዥ:-3 የሙከራና የቁጥጥር ቡድኖች ድህረትምህረት የመጻፍ ችሎታ ንጽጽር በባዕድ ናሙና ቲቴስት

ድህረ ፈተና	ቡድን	የናሙና ብዛት	አማካይ ውጤት	መደበኛ ልይይት	የቲ-ዋጋ	የነጻነት ደረጃ	የባለሁለት ጫፍ ጉልህነት ውጤት	የዝምድና ጥንካሬ
	የሙከራ	39	67.12	10.5	4.112	76	0.000	0.182
	የቁጥጥር	39	58.9	6.65				

ከላይ ከቀረበው ሰንጠረዥ እንደምንረዳው በሙከራ ቡድኑ እና በቁጥጥር ቡድኑ አማካይ ውጤት እና መደበኛ ልይይት የታየው ልዩነት በባለሁለት ጫፍ (sig.2-tailed) ተሰልቶ ($t(76)=4.112$)፣ የጉልህነት መጠን ($p=0.000$) እንዲሁም የዝምድና ጥንካሬው ($d=0.182$) ሆኖ ተመዝግቧል። የሙከራ ቡድኑ የመጻፍ ችሎታ ፈተና አማካይ ውጤት ከቁጥጥር ቡድኑ የመጻፍ ችሎታ አማካይ ውጤት ጋር ሲነጻጸር ($p=0.000$) ጉልህ ልዩነት አሳይቷል። የጉልህ ልዩነቱ የጥንካሬ ደረጃም በCohen (1988) የዝምድና ጥንካሬ ደረጃ (Eta Squared) መወሰኛ ነጥብ መሰረት ($d=0.182$) ከፍተኛ ነው።

ሁለተኛው ጥያቄ “ፕሮጀክት ተኮር መማር አማርኛ ቋንቋ አፍፈት በሆኑ ሴት እና ወንድ ተማሪዎች መካከል በመጻፍ ችሎታቸው ላይ ልዩነት ይፈጥራልን?” የሚል ነበር ይህን ጥያቄ ለመመለስ መረጃዎቹ በሰንጠረዥ 2 ተመልክተዋል።

ሰንጠረዥ:-4 የሙከራና የቁጥጥር ቡድኑ ወንድና ሴት ተማሪዎች ድህረትምህረት የመጻፍ ችሎታ ፈተና ውጤት ንጽጽር በባዕድ ናሙና ቲቴስት

ፈተና	ቡድን	ጾታ	የናሙና ብዛት	አማካይ ውጤት	መደበኛ ልይይት	የቲ-ዋጋ	የነጻነት ደረጃ	የባለሁለት ጫፍ ጉልህነት ውጤት
ድህረ ፈተና	የሙከራ	ወንድ	20	68.88	10.11	1.079	37	0.288
		ሴት	19	65.26	10.85			
	የቁጥጥር	ወንድ	20	59.67	7.00	0.696	37	0.491
		ሴት	19	58.18	6.35			

ከላይ ከቀረበው ሰንጠረዥ እንደምንመለከተው የሙከራ ቡድኑም ሆነ የቁጥጥር ቡድኑ ወንድ እና ሴት ተማሪዎች ውጤት በባለሁለት ጫፍ (sig.(2-tailed)) ተሰልቶ የተገኘው ውጤት የሙከራ ቡድኑ ($t(37)=1.079$) የጉልህነት ውጤት ከ0.05 በላይ ($p=0.288$) ሆኖ ሲመዘገብ የቁጥጥር ቡድኑ ደግሞ ($t(37)=0.696$) የጉልህነት ውጤት ከ0.05 በላይ ($p=0.491$) ሆኖ ተመዝግቧል። ከዚህ ውጤት የምንረዳው የሙከራ ቡድኑ ወንድና ሴት ተማሪዎች እና የቁጥጥር ቡድኑ ወንድና ሴት ተማሪዎች በተፈተኑት ድህረትምህረት የመጻፍ ችሎታ ፈተና ውጤት ላይ ጉልህ ልዩነት ባለመታየቱ ተመጣጣኝ የመጻፍ ችሎታ እንዳላቸው ነው። በዚህ የውጤት ግኝት ልብ ሊባል የሚገባው ጉዳይ የተነጻጸሩት የሙከራ ቡድኑ ወንድ ተማሪዎች ከሙከራ ቡድኑ ሴት ተማሪዎች ጋር እንዲሁም የቁጥጥር ቡድኑ ወንድ ተማሪዎች ከቁጥጥር ቡድኑ ሴት ተማሪዎች ጋር ብቻ ነው። ይህ ማለት ግን ፕሮጀክት ተኮር መማር ለወንድም ሆነ ለሴት ተማሪዎች የመጻፍ ችሎታ አስተዋጽኦ የለውም ማለት አይደለም፤ ከላይ የቀረበው ሰንጠረዥ ይህን አላሳየምና። ይህን ለማረጋገጥ ፕሮጀክት ተኮር መማር ለወንድና ለሴት ተማሪዎች ያለው አስተዋጽኦ ምን ይመስላል የሚለውን ማየት አስፈላጊ በመሆኑ ይህንም ቀጥሎ በቀረበው ሰንጠረዥ እናያለን።

ሰንጠረዥ:-5 የሙከራ ቡድኑና የቁጥጥር ቡድኑ ወንድ እና ሴት ተማሪዎች ቅድመ እና ድህረትምህረት የመጻፍ ችሎታ ፈተና ውጤት ንጽጽር በጥንድ ናሙና ቲ-ቴስት

ምድብ	ጾታ	ፈተና	ና ሙና	አማካይ	መደበኛ ልዩይት	የቲ-ዋጋ	የነጻነት ደረጃ	የባለሁለት ጫፍ ጉልህነት ውጤት	የዝምድና ጥንካሬ
የሙከራ	ወንድ	ቅድመ	20	56.38	6.11	4.285	19	0.000	0.491
		ድህረ	20	68.88	10.11				
	ሴት	ቅድመ	19	55.68	5.2	3.302	18	0.004	0.377
		ድህረ	19	65.26	10.85				
የቁጥጥር	ወንድ	ቅድመ	20	56.53	6.75	1.627	19	0.120	-
		ድህረ	20	59.67	7.00				
	ሴት	ቅድመ	19	54.09	6.33	2.223	18	0.039	0.215
		ድህረ	19	58.18	6.35				

ከላይ በቀረበው ሰንጠረዥ የሚያሳየው የሙከራ ቡድኑ እና የቁጥጥር ቡድኑ ወንድና ሴት ተማሪዎች በቅድመ እና በድህረትምህረት የመጻፍ ችሎታ ፈተና ያስመዘገቡት ውጤት በጥንድ ናሙና ቲ-ቴስት ተሰልቶ

የተገኘው ውጤት ነው። የሙከራ ቡድን ወንድ ተማሪዎች ቅድመ እና ድህረትምህርት የመጻፍ ችሎታ ፈተና አማካይ ውጤት መካከል የታየውን ልዩነት በባለሁለት ጫፍ (sig.(2-tailed)) የጥንድ ናሙና ቲ-ቴስት ተሰልቶ ውጤቱ ($t(19)=4.285$)፣ የጉልህነት ውጤት ($p=0.000$)፣ እንዲሁም የዝምድና ጥንካሬ ($d=0.491$) ሆኖ ተመዝግቧል። ከዚህ በተመሳሳይ በሴት ተማሪዎች ቅድመ እና ድህረትምህርት የመጻፍ ችሎታ ፈተና አማካይ ውጤት መካከል የታየውን ልዩነት በባለሁለት ጫፍ (sig.(2-tailed)) የጥንድ ናሙና ቲ-ቴስት ተሰልቶ ውጤቱ ($t(18)=3.302$)፣ የጉልህነት ውጤት ($p=0.004$)፣ እንዲሁም የዝምድና ጥንካሬ ($d=0.377$) ሆኖ ተገኝቷል። ይህም በChohen (1888) የዝምድና ጥንካሬ (Eta Squared) ደረጃ መወሰኛ ነጥብ መሰረት በሁለቱም ጾታዎች ላይ የታየው የዝምድና ጥንካሬ ከፍተኛ ነው። እንዲሁም የቁጥጥር ቡድኑ ወንድ ተማሪዎች ቅድመ እና ድህረትምህርት የመጻፍ ችሎታ ፈተና አማካይ ውጤት ላይ የታየው ልዩነት በባለሁለት ጫፍ (sig.(2-tailed)) ተሰልቶ ውጤቱ ($t(19)=1.627$)፣ የጉልህነት ውጤት ከ0.05 በላይ ($p=0.120$) ሆኖ ተገኝቷል።

ይህ ውጤት የሚያሳየው በቁጥጥር ቡድን የተጠኑት ወንድ ተማሪዎች በቅድመ እና ድህረትምህርት የመጻፍ ችሎታ ፈተና ባስመዘገቡት ውጤት ላይ ጉልህ ልዩነት አለመኖሩን ነው። ከዚህ በተመሳሳይ በሴት ተማሪዎች ቅድመ እና ድህረትምህርት የመጻፍ ችሎታ ፈተና አማካይ ውጤት መካከል የታየውን ልዩነት በባለሁለት ጫፍ (sig.(2-tailed)) ተሰልቶ ውጤቱ ($t(18)=2.223$)፣ የጉልህነት ውጤት ከ0.05 በታች ($p=0.039$)፣ እንዲሁም የዝምድና ጥንካሬ ($d=0.215$) ሆኖ ተገኝቷል። ይህም በChohen, (1888) የዝምድና ጥንካሬ (Eta Squared) ደረጃ መወሰኛ ነጥብ መሰረት በሴት ተማሪዎች ላይ የታየው የዝምድና ጥንካሬ ከፍተኛ ነው። ነገር ግን የቁጥጥር ቡድኑ ሴት ተማሪዎች በድህረትምህርት የመጻፍ ችሎታ ፈተና ያሳዩት መሻሻል በሙከራ ቡድን የተጠኑት ሴት ተማሪዎች ካሳዩት መሻሻል ጋር ሲነጻጸር ያነሰ ነው። ይህም ማለት የሙከራ ቡድኑ ሴት ተማሪዎች ያሳዩት መሻሻል 37.7% ሲሆን የቁጥጥር ቡድኑ ያሳዩት መሻሻል ደግሞ 21.5% ነው። የሁለቱ ቡድን ሴት ተማሪዎች አማካይ ልዩነቱም 16.2% ሲሆን ይህም በሙከራ ቡድን የተጠኑት ሴት ተማሪዎች በቁጥጥር ቡድን ከተጠኑት ሴት ተማሪዎች በ16.2% ብልጫ አሳይተዋል ማለት ነው። በቁጥጥር ቡድኑ ሴት ተማሪዎች ቅድመ እና ድህረትምህርት የመጻፍ ችሎታ ፈተና ላይ የውጤት ልዩነት የመጣው ምናልባትም በቁጥጥር ቡድን የተጠኑት ሴት ተማሪዎች በመረጡት እና በአካባቢያቸው በሚያዩት ችግር ላይ ተንተርሰው የመጻፍ ትምህርቱን ባይማሩትም ከሙከራ ቡድኑ በተመሳሳይ ይሰጣቸው የነበረው ግብረመልስ እና በግልፅ በቡድን መስራታቸው በመጻፍ ችሎታቸው ላይ መሻሻል እንዲያሳዩ አድርጎ ሊሆን ይችላል። ያም ሆኖ የሙከራ

ቡድኑ ሴት ተማሪዎች በድህረትምህርት ፈተና ካስመዘገቡት ውጤት ውስጥ 16.2% የሚሆነውን በፕሮጀክት ተኮር መማር በመማራቸው ምክንያት የመጣ ውጤት ነው ሊባል ይችላል።

የውጤት ማብራሪያ

ፕሮጀክት ተኮር መማር የተማሪዎችን የመጻፍ ችሎታ በማሻሻል ረገድ ሚና እንዳለው ከውጤት ትንተናው ለመረዳት ተችሏል። ይህ ውጤት ደግሞ ከ Essien (2018)፣ Nassir (2014) እና Simpson (2011) የጥናት ውጤት ጋር ተደጋጋፊ ሆኖ ተገኝቷል። Simpson (2011) ፕሮጀክት ተኮር መማር የተማሪዎችን አጠቃላይ የእንግሊዝኛ ቋንቋ ችሎታ ለማሻሻል እንደሚያግዝ ድምዳሜ ላይ ደርሶዋል። እንዲሁም Nassir (2014) ፕሮጀክት ተኮር መማር የተማሪዎችን የእንግሊዝኛ ቋንቋ ክሂሎችን እንዲሁም የሰዋስውና የቃላት እውቀትን ለማሻሻል እንደሚያግዝ በጥናታቸው ውጤት አሳይተዋል። ጥናቱ የመጻፍ ክሂልን ነጥሎ እንዳስቀመጠው ጉልህነቱ ($p=0.000$)፣ የጉልህነት ጥንካሬ ደረጃውም ($\eta^2=0.282$) በመሆኑ ከፍተኛ መሆኑን የጥናቱ ውጤት አመለካከቷል። ሆኖም ይህ ጥናት ከ Ke (2010) እና Thitivesa (2014) የጥናት ውጤት ጋር ይቃረናል። በKe (2010) ጥናት ፕሮጀክት ተኮር መማር ለማዳመጥ እና ለቃላት ትምህርት ውጤታማ ሲሆን ለመጻፍ ክሂል ትምህርትና ለማንበብ ክሂል ትምህርት ግን ውጤታማ አለመሆኑ ተጠቁመዋል። ይህም መጻፍ ላይ የተገኘው ውጤት ($t=0.792$, $p=0.430$) መሆኑን ጥናቱ አሳይቷል። እንዲሁም Thitivesa (2014) የእንግሊዝኛ ቋንቋ ብቃታቸው ዝቅተኛ የሆኑ የራጃብሀት (Rajabhat) ዩኒቨርሲቲ የእንግሊዝኛ ቋንቋ ትምህርት ክፍል ተማሪዎች ላይ ባደረጉት ጥናት ተማሪዎች በፕሮጀክት ተኮር መማር ተግባራት ተጠቃሚ ቢሆኑም የማስተማሪያ ዘዴውን ተጠቅሞ የተማሪዎችን ጽሑፍ ለማሻሻል ግን ውስንነት እንዳለበት ድምዳሜ ላይ ደርሶዋል።

ይህ ጥናት ፕሮጀክት ተኮር መማር በሴት እና በወንድ ተማሪዎች የመጻፍ ችሎታ ላይ ልዩነት ማሳየት አለመሳየቱን የፈተሽ ሲሆን በዚህም ለሴትም ሆነ ለወንድ ተማሪዎች የመጻፍ ችሎታ መሻሻል ሚና እንዳለው የጥናቱ ውጤት አሳይቷል። ሆኖም ይህ ውጤት ከማን ጥናት ጋር ይደጋገፋል ወይም ይቃረናል የሚለውን ለመፈተሽ ቢሞከርም የፕሮጀክት ተኮር መማርን ውጤታማነት ከጾታ አንጻር የፈተሽ ጥናት ማግኘት አልተቻለም። በአጠቃላይ የሴትም ሆነ ወንድ ተማሪዎች የመጻፍ ችሎታ በማሻሻል ረገድ የፕሮጀክት ተኮር መማር ዘዴ ሚና ከፍተኛ መሆኑን ይህ ጥናት አሳይቷል።

ማጠቃለያ

የዚህ ጥናት ዓላማ የአማርኛ ቋንቋ አፍፈት ተማሪዎችን የመጻፍ ችሎታ ለማሻሻል ፕሮጀክት ተኮር መማር ያለውን ሚና ከጾታ አንጻር መፈተሽ ሲሆን ይህን ዓላማ ለማሳካት የ2013 ዓ.ም የአማኑኤል አጠቃላይ 2ኛ ደረጃና መሰናዶ ትምህርትቤት የ10ኛ ክፍል ተማሪዎች ተሳትፈዋል። መረጃዎችም በቅድመ እና ድህረትምህርት የመጻፍ ችሎታ ፈተና ተሰብስበው በባዕድ እና በጥንድ ናሙና ቲቴስት ተሰልተዋል። በዚህም ፕሮጀክት ተኮር መማር የሴትም ሆነ ወንድ ተማሪዎችን የመጻፍ ችሎታ የማሻሻል ሚናው ከፍተኛ እንደሆነ ጥናቱ አሳይቷል። በመሆኑም ተቆጣጣሪዎች፣ ስርዓተትምህርትና መርህ ትምህርት አዘጋጆች፣ መምህራን እና ተማሪዎች ፕሮጀክት ተኮር መማር የሚመሰረትባቸው ተግባራት ላይ ትኩረት አድርገው ቢሰሩ መልካም ነው። ሆኖም ግን ጥናቱ በ10ኛ ክፍል ተማሪዎች ላይ ብቻ የተካሄደ ስለሆነ በሁሉም የትምህርት ደረጃ ላይ ለሚገኙ ተማሪዎች ውጤታማ ነው ብሎ ማጠቃለል አይቻልም። እንዲሁም ዝቅተኛ፣ መካከለኛ እና ከፍተኛ የቋንቋ ችሎታ ላላቸው ተማሪዎች በተናጠል ስላልታዩ ለዚህም እንዲሁ የተለያዩ የቋንቋ ችሎታ ላላቸው ተማሪዎች ውጤታማ መሆን አለመሆኑን ድምዳሜ መስጠት አልተቻለም። በመሆኑም ዘዴውን በዝቅተኛ የትምህርት ደረጃ እንዲሁም በኮሌጅ እና በዩኒቨርሲቲ ተማሪዎች ላይ ጥናት በማድረግ የተማሪዎችን የመጻፍ ችሎታ ለማሻሻል ሚና እንዳለውና እንደሌለው መፈተሽ ያስፈልጋል።በተጨማሪም የቋንቋ ችሎታቸውን በማየት ለዝቅተኛ፣ መካከለኛ እና ከፍተኛ የቋንቋ ችሎታ ላላቸውና ለሌሎች የቋንቋ ክሂሎች እና የእውቀት ዘርፎች ያለው ውጤታማነት ቢፈተሽ መልካም ነው።

ዋቢ ጽሑፎች

ሀና ታምራት። (2003)። በሆሳዕና መምህራን ትምህርት ኮሌጅ የአማርኛ የጽሕፈት ክሂል II ኮርስ የአቀራረብና አተገባበር ፍተሻ (ያልታተመ የሁለተኛ ዲግሪ ማሟያ ጥናት)። አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ፣ አዲስ አበባ።

አማረ ሰውነት። (2009)። ችግር መር የመማር ዘዴ የተማሪዎችን የመጻፍ ክሂልና የመጻፍ ተነሳሽነት ለማጎልበት የሚኖረው ሚና፣ አፍ መፍቻ ቋንቋና ጾታ ተኮር ጥናት በደብረማርቆስ ዩኒቨርሲቲ አማርኛ ትምህርት ክፍል አንደኛ አመት ተማሪዎች ተተኪሪነት (ያልታተመ የሶስተኛ ዲግሪ ማሟያ ጥናት)። አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ፣ አዲስ አበባ።

አጻደ ማሩ። (2002)። በደብረ ማርቆስ ከተማ የሚገኙ የ7ኛ ክፍል ሴትና ወንድ ተማሪዎች አንብቦ የመረዳት ችሎታ ንጽጽራዊ ጥናት (ያልታተመ የሁለተኛ ዲግሪ ማሟያ ጥናት)። አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ፣ አዲስ አበባ።

ኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዴሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ትምህርት ሚኒስቴር። (2004)። *አማርኛ የተማሪ መጽሐፍ 10ኛ ክፍል*። አዲስ አበባ፤ የአል-ጉሬር አታሚና አሳታሚ ድጅት እና ኩራዝ ኢንተርናሽናል አሳታሚ ኃ/የተ/የግ/ማህበር፤

ኤፍሬም ጥሩነህ። (2010)። የመጻፍ ክህል ትምህርት አሰጣጥ፣ ተማሪዎች ለመጻፍ ክህል ያላቸው እይታ (Perception) እና የመጻፍ ችሎታ ተዛምዶ፤ በአምስት ዩኒቨርሲቲዎች መነሻነት (ያልታተመ የሶስተኛ ዲግሪ ማሟያ ጥናት)። አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ፣ አዲስ አበባ።

ክፍሌ ሀብተማሪያም። (1986)። የ11ኛ ክፍል ተማሪዎች ሀሳባቸውን በጽሑፍ የመግለጽ ችሎታ (ያልታተመ የሁለተኛ ዲግሪ ማሟያ ጥናት)። አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ፣ አዲስ አበባ።

ጌታቸው ቸርነት። (2001)። በደብረ ማርቆስ ከተማ የሚገኙ የስምንተኛ ክፍል ሴትና ወንድ ተማሪዎች የመጻፍ ችሎታ ንጽጽራዊ ጥናት (ያልታተመ የሁለተኛ ዲግሪ ማሟያ ጥናት)። አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ፣ አዲስ አበባ።

ፋንቱ ደምሴ። (1989)። የጾታ ልዩነት አማርኛ ቋንቋን በመማር ረገድ ያለው ሚና በእንጦጦ አጠቃላይ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርትቤት 11 ክፍል ተማሪዎች አጠቃላይ የቋንቋ ብቃት ላይ የተካሄደ ጥናት (ያልታተመ የሁለተኛ ዲግሪ ማሟያ ጥናት)። አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ፣ አዲስ አበባ።

Adeyemi, D. A. (2008). The Gender Factor in Composition Writing with the use of the Cooperative and Individualized Approaches at a Junior Secondary School in Botswana. *Journal of Educational Enquiry*, 8(1), 1-9.

Alkhatib, N. I. M. (2015). Written Corrective Feedback at A Saudi University: English Language Teachers' Beliefs, Students' Preferences, and Teachers' Practices. Unpublished Doctoral Dissertation. University of Essex.

Allen, L. Q. (2004). Implementing a Culture Portfolio Project with in a Constructivist Paradigm. *Foreign Language Annals*, 37(2), 232-239. Accessed on 19/08/2011e.c. 2:58am

- Astawa, N. L., Artini, L. P. and Nitiasih, P. K. (2017). Project Based Learning Activities and EFL Students' Productive Skills in English. Ganesha University of Education; Bali: Indonesia. *Journal of Language Teaching and Research*. 8(6), 1147-1155.
- Burlbaw, L. M., Ortwein, M. J. and Williams, J. K. (2013). *STEM Project-Based Learning: An Integrated Science, Technology, Engineering, and Mathematics (STEM) Approach* (2nd ed.). Rotterdam/ Boston/ Taipei; Sense Publishers.
- Daniela, V. (2016). Developing Speaking Skills Through Project Based Learning. Santiago. Alberto Hurt Ado University. <https://pdfs.semanticscholar.org/>.
- Essien, A. M. (2018). The Effects of Project-Based Learning on Students' English Language Ability. The 2018 International Academic Research Conference in Vienna, 438-443.
- Finlay, L. (2004). Where the Boys are. *Today's Parent*, 21(3), 65-68.
- Heaton, J. B. (1975). *Writing English Language Tests*. London: Longman INC.
- Hyland, K. (2004). *Genre and Second Language Writing*. Michigan: The University of Michigan Press.
- Hyland, K.(2009). *Teaching and Research Writing* (2nd ed.). London: Pearson Education Ltd.
- Jarunthawatchai, W. (2010). A Process-Genre Approach to Teaching Second Language Writing: Theoretical Perspective and Implementation in a Thai University Setting. Unpublished Doctoral Dissertation, Southampton University.
- Jumaat, N. F., Tasir, Z., Halim, N. D. and Ashari, Z. m. (2017). *Project Based Learning from Constructivism Point of View*. United States American Publisher, 23(8). University Technology Malaysia. Accessed on 02/04/2011 e.c. 5:07 am. From <https://www.researchgate.net>.
- Ke, L. (2010). Project Based College English: An Approach to Teaching Non-English Majors. Xinjiang Normal University, *Chinese Journal of Applied Linguistics (Bimonthly)*, 33(4).
- Kimsesiz, F., Dolgunsoz, E. and Konca, M. Y. (2017). The Effect of Project Based Learning in Teaching EFL Vocabulary to Young Learners of English: The Case of Pre-School Children. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 5(4), 426-439.
- Magon, A. J. (2009). Gender, the Brain and Education: Do Boys and Girls Learn Differently?. Unpublished Master's Thesis. Faculty of Educational Psychology and Leadership, University of Victoria
-

- Mahmud, M. (2018). Language Gender in English Language Teaching. University of Negeri Makassar; Indonesia. Accessed on 03/04/2012, 4:05 a.m. From <https://www.researchgate.net>
- Masood, A. (2013). Exploiting Authentic Materials for Developing Writing Skills at Secondary Level. Allama Iqbal Open University: Pakistan. *Journal of Literature, Languages and Linguistics*, 1.
- Mubarak, M. (2013). Corrective Feedback in L2 Writing: A Study of Practices and Effectiveness in the Bahrain Context. Unpublished Doctoral Dissertation, The University of Sheffield.
- Muslim, I. M. (2014). Helping EFL Students Improve Their Writing. Baghdad University: *International Journal of Humanities and Social Science*, 4(2).
- Nassir, S. M. S. (2014). The Effectiveness of Project Based Learning Strategy on Ninth Graders' Achievement Level and their Attitude Towards English in Governmental School-North Governorate. Unpublished Master's Thesis, The Islamic University of Gaza.
- Norish, J. (1990). *Language Learning and Their Errors*. Modern English Publications.
- Railsback, J. (2002). Project-Based Instruction: Creating Excitement for Learning. Accessed on 12/7/2011 e.c. 2:45 am. From <http://educationnorthwest.org/>.
- Richards, J. C. (1990). *The Language Teaching Matrix*. Cambridge: Cambridge University press.
- Rocha, I. N. (2017). Project Based Learning in Reading: An Exploratory Study a Colombian Public School. Unpublished Master's Thesis. Universidad Del Norte, Colombia.
- Simpson, J. (2011). Integrating Project-Based Learning in an English Language Tourism Classroom in a Thai University. Unpublished Doctoral Dissertation, Australian Catholic University.
- Solomon, G. (2003). Project-Based Learning: *a Primer. Technology and Learning*. 23(6), 10-20.
- Tangerpermpoon, T. (2008). Integrated Approaches to Improve Students Writing Skills for English Major Students. *ABAC Journal*, 28(2), 1-9.
- Thitivesa, D. (2014). The Academic Achievement of Writing Via Project-Based Learning. Rajabhat University; *International Journal of Economics and Management*, 8(9), 2994-2997.

Unger, J. and Fleishman, S. (2004). Is Process Writing the “Write Stuff” Research Matters. Printed in Educational Leadership, Issue: October 2004, 90-91. Accessed on 14/08/2011ec. 4:40am. From <http://www.ascd.org/>.